

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-5-12 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 12-50/1445-492
Karar Tarihi : 16.10.2012

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖR : Mehmet YANIK, Aytül KÜÇÜK, Mücteba ALTUN, Serap IŞIK

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN** : Resen

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR:

- Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.
Hüseyin Bağdatlıoğlu İş Merkezi Kaya Sultan Sok. No:81
Kat:5-8 Kozyatağı/İstanbul
Temsilcisi: Av. Efser Zeynep ERGÜN
Büyükdere Cad. No.127 Astoria A Kule Kat:6-24-26-27
Esentepe/İstanbul

- Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.
Hacıilyas Mah. Ulubatlı Hasan Bulvarı No:106
Osmangazi/BURSA
Temsilcileri: Av Dr. İ. Yılmaz ASLAN, Av. H. Emre ÖNAL,
Av. İ. Ünal DOĞAN, Av. Eda TERZİOĞLU
Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza 38/8
Balmumcu/Beşiktaş/İstanbul

- Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş.
Hacıilyas Mah. Ulubatlı Hasan Bulvarı No:106
Osmangazi/BURSA
Temsilcisi: Av Dr. İ. Yılmaz ASLAN, Av. H. Emre ÖNAL, Av. İ.
Ünal DOĞAN, Av. Eda TERZİOĞLU
Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza 38/8
Balmumcu/Beşiktaş/İstanbul

- Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş.
Marmara Mah. Liman Cad. No:54/A Beylikdüzü/İSTANBUL
Temsilcisi: Dr. Aydın ÖZTUNALI
Turan Güneş Bulvarı Hilal Mah. No:100/20 Ankara

- Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.
Taşçılar Köyü 2651 Parsel 2 Pafta BİLECİK
Temsilcisi: Hikmet KOYUNCUOĞLU

Halide Edip Adivar Mah. Çiftecevizler Deresi Sok. No:2 Akın
Plaza Kat:5/17 Şişli/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Hazır beton ve çimento alanında faaliyet gösteren Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş., Bursa Çimento Fabrikası A.Ş., Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş., Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş. ve Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'nin tedarik, satış ve fiyatlamaya ilişkin uygulamaları ile 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediklerinin tespiti.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş., Bursa Çimento Fabrikası A.Ş., Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş., Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş. ve Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'nin Bursa ili hazır beton pazarında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma içerisinde olup olmadıkları resen incelenmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 09.05.2011 tarih ve 3561 sayılı ile giren ihbarda yer alan Edremit ve çevresinde faaliyet gösteren hazır beton üreticilerinin rekabeti kısıtlayıcı bazı uygulamalarda buldukları iddiası Rekabet Kurulunun 09.06.2011 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'un 40. maddesinin birinci fıkrası uyarınca dosya konusu iddiaya yönelik olarak önaraştırma yapılmasına 11-36/758-M sayılı ile karar verilmiştir. İlgili önaraştırmaya ilişkin inceleme sürecinde elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş., Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş. ve Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'nin özellikle Bursa bölgesi için rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma yaptıklarından şüphelenilmiştir. Bu doğrultuda, Kurulun 13.10.2011 tarih ve 11-52/1316-M sayılı kararı ile bahse konu teşebbüsler hakkında önaraştırma yapılmasına resen karar verilmiştir.
- (4) Resen başlatılan önaraştırma sonucunda hazırlanan 24.11.2011 tarih ve 2011-2-458/ÖA-11-388.SÇ sayılı Önaraştırma Raporu çerçevesinde, Kurulun 07.12.2011 tarih ve 11-60/1553-M sayılı kararıyla, tedarik, satış ve fiyatlamaya ilişkin uygulamaları ile hazır beton ve çimento alanında faaliyet gösteren Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş., Bursa Çimento Fabrikası A.Ş., Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş., Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş. ve Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti için aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmıştır.
- (5) Taraflara 20.12.2011 tarihinde 6929-6934 sayılı ile soruşturma bildirimini yapılmış, bildirimler 21.12.2011-23.12.2011 tarihleri arasında tebellüğ edilmiştir. Tarafların ilk yazılı savunmaları; 19.01.2012 tarih ve 550 sayılı ile Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den, 19.01.2012 tarih ve 549 sayılı ile Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş. ve Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den, 20.01.2012 tarih ve 595 sayılı ile Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'den, 20.01.2012 tarih ve 575-576 sayılı ile Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş. ve Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.'den Kurum kayıtlarına süresi içerisinde intikal etmiştir.
- (6) Yürütülen soruşturma sonucunda hazırlanan 07.06.2012 tarih ve 2011-5-012/SR sayılı Soruşturma Raporu soruşturma muhatabı teşebbüsler tarafından 11.06.2012 tarihinde tebellüğ edilmiştir. Tarafların ikinci yazılı savunmaları, 09.07.2012 tarih ve

5455 sayı ile Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş. ile Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den; 10.07.2012 tarih ve 5550 sayı ile Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den, 10.07.2012 tarih ve 5544-5545 sayılar ile Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş. ile Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.'den, 10.07.2012 tarih ve 5556 sayı ile Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'den Kurum kayıtlarına süresi içinde intikal etmiştir. İkinci yazılı savunmalara ilişkin soruşturma heyeti görüşlerini içeren 2011-05-12/EG sayılı Ek Görüş, 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi uyarınca Kurul üyeleri ile hakkında soruşturma yürütülen taraflara 24.07.2012 tarihinde tebliğ edilmiştir. Hakkında soruşturma yürütülen tarafların üçüncü yazılı savunmaları Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'den 09.08.2012 tarih ve 6305 sayı ile; Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş. ile Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.'den 13.08.2012 tarih, 6389-6363 sayı ile; Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş. ile Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den 14.08.2012 tarih ve 6412-6410 sayı ile; Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.'den 24.08.2012 tarih ve 6595 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (7) 16.10.2012 tarihinde taraf temsilcilerinin katılımıyla sözlü savunma toplantısı yapılmıştır.
- (8) Rekabet Kurulu 16.10.2012 tarihli toplantısında, 12-50/1445-492 sayılı nihai kararını vermiş, söz konusu karar 22.10.2012 tarihinde taraflara teahhüt edilmiştir.
- (9) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş., Bursa Çimento Fabrikası A.Ş., Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş., Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş. ve Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli bulguya ulaşılamadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Teşebbüsler

I.1.1. Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş. (AKÇANSA)

- (10) "Betonsa" hazır beton markası ile pazarda faaliyet gösteren AKÇANSA, Sabancı Holding tarafından kontrol edilen Akçimento ile Alman menşeli Heidelberg Cement Groupun birleşmesiyle kurulmuştur. Şirketin %39,72'si Heidelberg Cement Group, %39,72'si Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. tarafından kontrol edilmekte olup, kalan %20,56'sı halka açık durumdadır. AKÇANSA'nın hazır beton faaliyetleri Marmara, Ege ve Karadeniz bölgelerine yayılmış toplam 35 hazır beton tesisi aracılığıyla yürütülmektedir.

I.1.2. Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş. - Bursa Çimento Fabrikası A.Ş. (BURSA GRUBU)

- (11) Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş. (BURSA BETON), Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.'ye bağlı bir kuruluş olarak faaliyet göstermekte olup, bu iki teşebbüs aynı ekonomik bütünlük içerisinde. 1986 yılında hazır beton üretimine başlayan BURSA GRUBU, faaliyetlerini Bursa, Yalova, Balıkesir ve Kütahya illerinde kurulu 14 tesis aracılığıyla sürdürmektedir.
- (12) Bursa Çimento Fabrikası A.Ş.'nin ortaklık yapısı incelendiğinde; %24,17 oranında İsmail TARMAN, %11,95 oranında Duraner Turizm İnşaat Pazarlama San ve Tic. A.Ş., %9,59 oranında Bemsan Bursa Emprime Plastik San.Tic. A.Ş., %6,07 oranında Mehmet Celal GÖKÇEN'in payının bulunduğu görülmektedir. %48,22 oranındaki hisse ise hisse oranları %5'in altında olan birçok hissedar tarafından kontrol edilmektedir.

I.1.3. Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş. - Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş. (LİMAK)

- (13) Limak Beton, LİMAK'ın hazır beton markasıdır. Limak Beton, 2011 yılında Set Group Holding A.Ş.'nin kontrolünün Limak Holdinge geçmesi neticesinde LİMAK bünyesine katılmıştır. Marmara ve İç Anadolu bölgelerindeki 13 hazır beton tesisi aracılığıyla faaliyet göstermektedir.

I.1.4. Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş. (SANÇİM)

- (14) SANÇİM; % 43 Sönmez Holding, % 38 Aunde Teknik A.Ş. , % 10 E.N.A Tekstil A.Ş., % 9 Umut İnşaat A.Ş. ortak kuruluşudur. Bilecik'te yer alan tesisi aracılığıyla Güney Marmara, Kuzey Ege ve Orta Anadolu bölgelerine çimento tedarikiyle işgal etmektedir. SANÇİM'in Bursa'da iki, Bilecik'te ise bir hazır beton tesisi bulunmaktadır.

I.2. Yapılan Tespitler, Savunmalar ve Değerlendirmeler

I.2.1. İlgili Pazar

I.2.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- (15) Soruşturma konusu eylem AKÇANSA, BURSA GRUBU, LİMAK ve SANÇİM'in hazır beton ve çimento pazarında tedarik, satış ve fiyatlamaya ilişkin uygulamaları ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmedikleridir. Bu bakımdan hem çimento hem de hazır beton pazarının değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (16) Çimento temel olarak beyaz çimento ve gri çimento olmak üzere iki ana ürün grubuna ayrılmaktadır. Gri çimento, inşaat ve alt yapı sektörünün en büyük girdilerinden biridir. Beyaz çimento ise daha çok yapıştırıcı ve derz dolgu malzemeleri, mimari ve dekoratif betonlar, prefabrik dış cephe panelleri, prekast elemanları üretiminde kullanılmaktadır. Bu bakımdan beyaz çimentonun kullanım alanı ve miktarı gri çimentoya oranla çok azdır.
- (17) Beyaz ve gri çimentonun (özellikle bunların girdisi konumundaki klinkerin) üretim süreçleri birbirinden ayrı yürütülmekte olup, bunların arz ve talep bakımından ikame olması söz konusu değildir. Bu bakımından bu iki çimento türünün ayrı pazarlar olarak ele alınması gerekmektedir.
- (18) Çimento türleri ile ilgili bir diğer ayırım ise "torbalı" ve "dökme" olmak üzere pazarlama yöntemi açısından yapılmaktadır. Çimento, ayrıca içerisindeki katkı maddesine göre de çeşitli ürün gruplarına (PKÇ 32,5, PÇ 42,5 gibi) ayrılmaktadır.
- (19) Hazır beton üretiminde temel olarak dökme çimento kullanılmaktadır. Dökme çimento, hazır beton tesislerinin yanı sıra diğer endüstriyel üreticiler ve silosu olan büyük inşaat şirketleri tarafından kullanılmakta iken; torbalı çimento, "elle beton dökümü" gibi daha düşük yoğunluklu tüketim gerektiren işlerde kullanılmak üzere talep edilmektedir.
- (20) Torbalı ve dökme çimento, sadece tüketicileri açısından değil, tüketim merkezleri açısından da farklılık göstermektedir. Dökme çimento müşterileri genellikle şehir merkezlerinde yer almaktadır. Ayrıca dökme çimentonun nakliyesi, kapalı özel kamyonlarla (silobas) yapıldığından tek yönlü nakliyeye neden olmakta ve bu da nakliye maliyetini yükseltmektedir. Buna karşılık, torbalı çimentonun nakliyesi, genel amaçlı nakliye kamyonlarıyla yapılabilmekte ve çift yönlü nakliye avantajına sahip olduğunda, daha düşük nakliye maliyetiyle çok daha uzun mesafelere satılabilmektedir.

- (21) Yukarıda belirtilenler ışığında, mevcut dosya özelinde dökme çimento pazarındaki durumun incelenmesi ve çimento ürünü için “torbalı” ve “dökme” ayırımına gidilebilecektir.
- (22) Hazır beton ise; belirli oranlarda çimento, doğal veya yapay agrega, su ve belli katkı malzemelerinin mikserle karıştırılması yöntemiyle üretilen bir inşaat malzemesidir. Hazır beton ürünleri, kullanım amaçları bakımından C14, C16, C18, C20, C25 ve C25+ gibi alt kategorilere ayrılabilir de, alt ürün grupları arasında yüksek arz ikamesi bulunmaktadır. Dolayısıyla alt ürün grupları bakımından herhangi bir ayırma gidilmeksizin mevcut dosya bakımından tarafların faaliyetleri hazır beton pazarında incelenmektedir.
- (23) Bununla birlikte, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz’un 20. maddesi uyarınca, dosya kapsamında yapılan değerlendirmeler açısından belirleyici bir önemi olmayacağından, kesin bir ürün pazarı tanımı yapılmaması uygun görülmüştür. Ancak; hazır beton üretiminde temel olarak dökme çimento kullanıldığından; hazır beton pazarında ise en sık kullanılan hazır beton kategorisinin C25 ve C30 türü olduğundan hareketle, teşebbüslerin pazar davranışlarının analizinde bu ürünlere ilişkin veriler dikkate alınmıştır.

I.2.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (24) İnceleme muhatabı teşebbüsler hem çimento hem de hazır beton pazarında faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz’un 20. maddesi uyarınca, dosya kapsamında yapılan değerlendirmeler açısından belirleyici bir önemi olmayacağından, kesin bir coğrafi pazar tanımının yapılmaması uygun görülmüştür. Yine de, hem AKÇANSA, BURSA GRUBU, SANÇİM ve LİMAK’ın çimento ve hazır beton pazarındaki faaliyetlerinin büyük ölçüde Bursa’da örtüşmesi, hem de soruşturma açılmasına neden olan iddiaların Bursa üzerinde yoğunlaşması nedeniyle Bursa pazarı özellikle incelenmiştir.

I.2.2. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Belgeler ve Tarafların Belgelere İlişkin Savunmaları

- (25) Tarafların tedarik, satış ve fiyatlamaya ilişkin uygulamaları ile hazır beton ve çimento pazarında 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal edip etmediklerinin tespiti amacıyla AKÇANSA, BURSA GRUBU, LİMAK ve SANÇİM’de gerçekleştirilen yerinde incelemelerde elde edilen belgeler, önaraştırma ve soruşturma döneminde AKÇANSA, BURSA GRUBU, LİMAK ve SANÇİM tarafından sağlanan hazır beton ve çimento ürünlerinde fiyat, maliyet ve müşterilere ilişkin veriler ve tarafların ilk yazılı savunmaları dikkate alınmıştır.
- (26) Önaraştırma kapsamında; Akçansa Bursa Bölge Müdürlüğü, Akçansa İstanbul Genel Merkezi, Bursa Çimento Fabrikası, Bursa Beton Genel Merkezi, Limak Hazır Beton Marmara Bölge Müdürlüğü, Limak İstanbul Merkez Ofisi, Sançim Bursa İrtibat Bürosu, Sançim Bilecik Çimento Fabrikası ve Bilecik Hazır Beton Tesisi ve Sançim Geçit Hazır Beton Tesisi’nde yerinde incelemeler yapılmıştır.
- (27) Soruşturma kapsamında ise Akçansa Bursa Bölge Müdürlüğü, Akçansa İstanbul Genel Merkezi, Akçansa Çanakkale Fabrikası Klinker Üretim Tesisi, Akçansa Çanakkale Fabrikası Salihli Tesisleri, Bursa Çimento Fabrikası, Bursa Beton Genel Merkezi, Limak Hazır Beton Bursa Bölge Müdürlüğü, Limak İstanbul Merkez Ofisi, Limak Balıkesir Şubesi, Sançim Bursa İrtibat Bürosu, Sançim Bilecik Çimento Fabrikası ve Bilecik Hazır Beton Tesisi ve Sançim Geçit Hazır Beton Tesisi’nde incelemelerde bulunulmuştur.

- (28) Soruşturma muhatabı teşebbüslerde yapılan incelemelerin yanı sıra, soruşturma döneminde, Bursa hazır beton pazarında faaliyette bulunan Kutlucan İnşaat ve Tic. Ltd.Şti. Hazır Beton Tesisi (KUTLUCAN BETON), Sinta San. İnş. Taah. ve Tic. A.Ş. Hazır Beton Tesisi (SINTA BETON), Alanlı Hazır Beton San. ve Tic. A.Ş. (ALANLI BETON), Kibsaş Karadeniz İnş. ve Beton San. ve Tic. A.Ş. (KAR BETON), Yaşar Cihan Hazır Beton İnş. Hafr. Nak. San. Tic. (CİHAN BETON) ve Karataş Hazır Beton ve Mıdır Üretim Tesisleri Madencilik İnş. Taah. Ve Tic. Ltd. Şti.'de (KARATAŞ BETON), Balıkesir hazır beton pazarında faaliyet gösteren Sayınlar İnş. Nak. Malz. Taah. Tic. Ltd. Şti (SAYINLAR), Balıkesir Beton Kurşunlar Yapı Malz. A.Ş. (BALIKESİR BETON), Yeni Şelale Kum Ocağı İşletmesi Hazır Beton Taşımacılık Nak. İnş. Taah. San. Tic. Ltd. Şti. (YENİ ŞELALE), Gürler Beton İnş. Köm. Nak. İnş. Malz. Akaryakıt Turz. San. Tic. Ltd. Şti. (GÜRLER BETON), Altıntaş Kardeşler İnş. Köm. Nak. İnş. Malz. Akaryakıt Turz. San. Tic. Ltd. Şti.'de (ALTINTAŞ)'ta 11-60/1553-M tarihli karardaki yetkiye dayanılarak incelemelerde bulunulmuştur. Soruşturma muhatabı teşebbüsler haricinde kalan yukarıda anılan hazır beton üreticilerinde yapılan incelemelerde bu teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlal teşkil edebilecek nitelikte eylemlerini gösterir herhangi bir bilgi ya da belge elde edilmemiştir.
- (29) Yerinde incelemede elde edilen belgeler ve taraf temsilcilerinin bu belgelere ilişkin savunmalarına, değerlendirme kısmında atıfta bulunabilmek amacıyla belgelere numara verilerek, aşağıda yer verilmektedir.

I.2.2.1. Belge 1

- (30) BURSA BETON Genel Müdürü tarafından BURSA BETON Doğu Tesisleri Sorumlusuna 28.07.2010 tarihinde gönderilen bir elektronik postada; beton sektörüne ilişkin hazırlanan bir haberde geçen "2009 yılına oranla 2010 yılı beton fiyatları %50 geriye geldi, rekabet son derece büyüdü. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Şirket olarak stratejileriniz ve öngörüleriniz nelerdir?" sorusuna cevap olarak aşağıdaki ifadelerin kullanıldığı görülmektedir:

"...Rekabetin fiyat bazlı olanının sonsuza kadar sürmesi ihtimali hiçbir zaman olamayacak bir şeydir. Bu yüzden sermayelerinin müsaade ettiği sürece olacak ve bitecektir. Çünkü zarar miktarı karşılanamaz bir duruma gelmektedir. Bu durum şirketlerin büyüme politikalarını, yatırımlarını olumsuz etkilemektedir. Ayrıca fiyat bazlı rekabet yerine kalite bazlı rekabet her zaman tüketici lehinedir. Biz kalite bazlı rekabeti her zaman destekleriz. Bu fiyat kırılarda şirketler maliyetlerini minimize etmekte, verimliliklerini maksimum seviyelere çıkarmak için özel çabalar sarf etmekte, makine parklarını en üst düzeyde kullanmak için çaba göstermektedirler."

- (31) Söz konusu belgeye ilişkin olarak BURSA GRUBU'nun savunmasında belgede geçen ifadelerin şirket yetkilisinin fiyat rekabeti ile ilgili kişisel görüşlerini içerdiği, belgede rakipler arasında rekabete aykırı bir uzlaşmadan bahsedilmediği, aksine belgede rekabeti teşvik eden nitelikte ifadeler olduğu dile getirilmektedir.
- (32) AKÇANSA tarafından yapılan savunmada ise belgede geçen ifadelerin ilgili teşebbüs yetkilisini bağladığı, taraflarına izafe edilemeyeceği ifade edilmektedir.

I.2.2.2. Belge 2

- (33) BURSA BETON Dış Tesisler Müdürünün çantasından elde edilen belgelerde Bursa ve çevre illerde 2010 yılı üçüncü çeyreği sonuna kadar olan döneme ilişkin olduğu anlaşılan "Pazarın Yakın Tarih İtibariyle Durumu" başlıklı raporda rakip beton teşebbüsleri hakkında değerlendirmeler yapılmış ve bunun sonucunda atılması gereken adımlar belirtilmiştir.

- (34) Anılan raporda Betonsa (AKÇANSA) için yapılan değerlendirmede şu ifadeler yer almaktadır:

“Zamla birlikte onlardan gelen müşteri ve devam eden işlerine bizim tarafımızdan C 25 P-(.....) TL fiyatlar verildi. Ancak yeni başlayan işlerde oluşan fiyatlar aşağıdadır. Devam eden süreçte olumlu gelişmeler olmakta ve karşılıklı diyaloglarla fiyatlar aşamalı da olsa yükseltilmeye çalışılmaktadır...”

- (35) KAR BETON için yapılan değerlendirmede şu ifadeler yer almaktadır:

“Şahıs firması olması nedeniyle fiyatlarında tutarsızlıklar olmaktadır. Bölge pazarında % 40’lık kontrolsüz bölümün %10’luk kısmını oluşturmaktadırlar. Bunu betoncular olarak çözüme ulaştıramayacağımız kanısındayım. Çimento üreticilerinin bu konuyu çözmesinin daha kolay olacağını düşünüyorum. Ortalama satış fiyatı C25 P-(.....) TL+KDV’dir. Yeni işlerde miktara bakılmaksızın yukarıda belirtilen fiyatları vermekte, bu da mevcut piyasanın fiyat dengesini bozmaktadır.”

- (36) SET BETON için yapılan değerlendirmedeki ifadeler şu şekildedir:

“Bu aralar agresif davranmaktadır. Hem Bursa hem de Bandırma’da düşük fiyatlarla piyasayı dalgalandırmaktadır. Dalgalanmanın diyaloglarla çözüleceği kanısındayım.”

- (37) KARATAŞ BETON için yapılan değerlendirme şöyledir:

“Özellikle kaçak yapılara beton dökmektedir. Fiyat olarak dalgalanmalar göstermektedir. Kar Beton gibi kontrolsüz olan bölümün içindedir.”

- (38) SAN BETON için yapılan değerlendirme şu şekildedir:

“Zamla birlikte gelişen süreçte görüşmeler devam etmekte olup, ilk başlardaki gibi müşterilerimiz taciz edilmemektedir.”

- (39) Yukarıda belirtilen ifadelerin sonunda yapılan değerlendirmede ise şöyle denilmektedir:

“Bu geçen zaman içinde fiyatların düşmesi pazardaki bütün firmaların dengesini bozmuştur. Görüşmeler ve karşılıklı diyaloglarla fiyatların yükseltilmesi sağlanmalı, buna da en başta çimento üreticilerinden başlanmalı ve beton üreticileri ile devam edilmelidir. Bunun da karşılıklı diyaloglarla sağlanacağı kanısındayız. Pazarı bozanların da tüm firmalar tarafından uyarılıp gerekenin yapılması sağlanmalıdır.”

- (40) Söz konusu belgeye ilişkin olarak BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada, belgedeki ifadelerin bir bayi tarafından kaleme alındığı ve belgenin söz konusu bayinin bireysel temennilerini içerdiği ileri sürülmektedir. Savunmada, diyalogların rakipler arasında değil; bayinin fiyat pazarlığına girerek fiyatları yükseltmek amacıyla müşterilerle kurduğu ilişkilerle ilgili olduğu belirtilmiştir. Diğer yandan, belgede yer alan ifadelerden rakiplerle görüşme yapılmasının kastedildiği anlaşılabilirse bile, ifadelerin bir irade uyuşmasına işaret etmediği, tamamen belgeyi kaleme alan teşebbüs yetkilisinin niyet, görüş ve temennilerini içerdiği iddia edilmektedir.

- (41) Belgeye ilişkin AKÇANSA vekilinin savunmasında ise belgede geçen ve 2007 yılında AKÇANSA tarafından döküldüğü söylenen beton miktarının AKÇANSA verileri ile örtüşmediği dolayısıyla bu verilerin AKÇANSA ile yapılan bir diyalog neticesinde temin edilmediği, AKÇANSA’nın fiyat artışlarının ekonomik ve rasyonel gerekçelerle açıklanabildiği dile getirilmektedir.

- (42)

I.2.2.3. Belge 3

- (43) BURSA BETON Genel Müdürünün ajanda notlarında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“...- Rekabet yönetimi ile ilgili bilgiler

- Fiyatların yukarı çekilmesi konusunda görüşmeler, bu konuda yapılacak pazarlama aktiviteleri, müşteri ziyaretleri...”

- (44) Söz konusu belgeye ilişkin olarak BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada belgenin rakipler arasında rekabete aykırı bir uzlaşmayı göstermediği, belgede bahsedilen görüşmelerin artan liste fiyatları konusunda pazarlama müdürlüğünün ve ilgili bölge müdürlüğünün müşterilerle yapacağı görüşmeleri ifade ettiği dile getirilmektedir.

- (45) AKÇANSA tarafından yapılan savunmada ise belgede AKÇANSA'nın isminin geçmediği, AKÇANSA ile böyle bir görüşme yapıp yapılmadığının ve görüşme içeriğinin belgeden anlaşılamadığı ve belgede geçen ifadelerin teşebbüs yetkilisinin kendi planları olduğu belirtilmektedir.

I.2.2.4. Belge 4

- (46) BURSA BETON Genel Müdürünün el yazısı notlarında aşağıdaki değerlendirmelerin yer aldığı görülmektedir:

“Rakiplerle stratejik ortaklık kurmak

- Çimsa ve Akçansa'dan mal almak

- Rakiplere santral teslimi beton

- Rakiplerden santral teslimi beton almak

Rekabet ve işbirliği

Doğru stratejiler ve doğru kararlar

(...)

Fiyat savaşı tuzağı – Rakibi öldüremezsin, yaralarsın ve yaralı hayvan daha tehlikelidir.

Rekabeti karşılamak.”

- (47) Söz konusu belgeye ilişkin olarak BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada 2008 ve 2009 yıllarında Çimsa ve AKÇANSA'dan mal alınmadığı ya da bu teşebbüslere beton teslim edilmediği, 2010 ve 2011 yıllarında cüzi oranda agrega alındığı, yine 2011 yılında Çimsa İnegöl Tesisine (.....) m³ beton teslim edildiği, BURSA GRUBU'nun anılan tarihlerde rakiplerinden santral teslimi beton almadığı ifade edilmektedir.

- (48) Belgeye ilişkin AKÇANSA ise savunmasında; AKÇANSA'dan mal almak ifadesinin rakip teşebbüsle sadece bir mal alım-satım planını içerdiği, çimento pazarında fabrikaya uzak mesafedeki bir müşteriye ürün temin ederken nakliye masraflarından tasarruf etmek amacıyla daha yakın mesafedeki rakipten çimento temin edilebildiği dile getirilmektedir. AKÇANSA'nın BURSA GRUBU'ndan 2011 yılında aldığı çimentodaki nakliye tasarruflarına yer verilen savunmada bu işlemlerin nakliye optimizasyonunu amaçladığı ve taraflar arasında rekabeti kısıtlayıcı bir eyleme yönelik gerçekleştirilmediği belirtilmektedir.

I.2.2.5. Belge 5

- (49) SANÇİM'de gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen 27.10.2010 tarih ve “İcra Kurulu Toplantı Notları” başlıklı belgede aşağıdaki değerlendirmelerin yer aldığı görülmektedir:

“Bursa Çimento fiyatlarını % (.....) civarında arttırmıştır. Sançim’de paralel davranacak ve liste fiyatlarını arttıracaktır.”

- (50) Söz konusu belgeye ilişkin olarak SANÇİM’in savunmasında, teşebbüsün pazar özellikleri karşısında bağımsız olduğuna ve o ana ilişkin stratejisini belirten belgenin, rakibin fiyatını artıracağına değil artırdığına ilişkin bilgiyi içerdiği ve bu nedenle de rakibin fiyat politikasından önceden haberdar olunması gibi bir durumun söz konusu olmadığı dile getirilmektedir.
- (51) BURSA GRUBU’nun savunmasında ise belgenin rakipler arasında bir bilgi değişimini göstermediği, belgede geçmiş dönem fiyat bilgisinin yer aldığı ve bu bilginin BURSA GRUBU’ndan sağlandığına yönelik bir bilginin belgede olmadığı ileri sürülmektedir.
- (52) AKÇANSA’nın savunmasında, belgede geçen ifadelerin kendi teşebbüsleriyle bağlantılı olmadığı belirtilmektedir.

I.2.2.6. Belge 6

- (53) AKÇANSA’da gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen Betonsa Hazır Beton ve Agregası Genel Müdür Yardımcısının el yazısı notlarında aşağıdaki değerlendirmelerin yer aldığı görülmektedir:

“- THBB’de¹ uzlaşma başarısı

- Yeni bir bakış ve dinamizm getirmek

- Bölgemizde rekabetçi bir maliyet yapısını hedeflemek güç dengelerini kurabilmek ve öncü olabilmek

- Uzlaşma esas olmak üzere rakiplerimize göre maliyet yapımızın olumsuzluğunu avantaj haline getirmek”

- (54) AKÇANSA tarafından yapılan savunmada, AKÇANSA’nın rakiplerine göre maliyet yapısının olumsuzluğunu avantaj haline getirmeye yönelik çabasının yanı sıra, belgede, çalışanların motive edilmesi ve rekabetçi bir maliyet yapısının hedeflenmesi gibi amaçların bulunması dikkate alınarak, rekabetçi bir politikadan bahsedildiği belirtilmektedir.
- (55) BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada ise belgede bahsedilen uzlaşmanın kimler arasında ve hangi konuda olduğunun belli olmadığı söylenmektedir.

I.2.2.7. Belge 7

- (56) BURSA BETON Genel Müdürünün odasında elde edilen “Bilecik Çimento’nun Devreye Girmesi Neticesinde Pazarda Oluşacak Durum” başlıklı belgede aşağıdaki değerlendirmelerin yer aldığı görülmektedir:

“Dışarıdan izlendiği kadar[ıyla] Sançim 2010 yılı Mart ayında işletmeye alınabilir. Planlarının ne olduğu bilinmemekle birlikte Ekim veya Kasım 2009’da çimento değerlerini ve paketleme işletmeye alınabilir. Bu ahvalde klinker ihtiyacı olacaktır. Talep olması halinde kabul veya reddedilir.

Kabul edilmesi halinde;

Üretilen çimentonun bölgemize gelişi kontrollü,

Reddedilmesi halinde ise;

Nuh, Bolu, Eskişehir’den temin edilecek klinkerle üretilen çimento bölgemize kontrolsüz girecektir.

Pazarımız Bilecik Çimento ortakları tarafından iyi bilinmektedir. Gerek hazır beton şirketlerini, gerekse müteahhitleri ve sanayicileri yakından tanımaktadırlar. Çimento

¹ ‘THBB’ ifadesi sektörel örgüt olan Türkiye Hazır Beton Birliği’ne karşılık gelmektedir.

pazarlamaları kolay olacaktır. Dökme ve Torbalı olarak çekirdek pazarımıza (.....) ton çimento pazarlayabilirler.

Bu durum karşısında neler yapılabilir.

A. Anlaşma zemini aranır.

Anlaşma yapılabilirse, miktar ve fiyat kontrol edilmiş olur.

Anlaşma olmadığı takdirde, pazarı bozarak kontrolsüz satış yaparlar.

B. Pazarlamada saldırgan politika izlemek.

Böyle bir politika çok küçük Bilecik pazarına yönelik olacaktır. Bilecik pazarının küçüklüğü dolayısıyla Sançim durumdan menfi yönde etkilenmeyecektir. Ancak bu pazara yakın olan kazalarımız ile Nuh, Aslan, Bolu ve Eskişehir zarar göreceklerdir. Neticede namlu bize dönecektir.

C. Savunmada kalmak.

Bursa ili ve kazaları yaklaşık (.....) tonluk pazardır. Tek üretici durumundayız.

Çevremizdeki illerin çimento tüketimi (.....) ton civarındadır.

Savunmada kalmak diğer üreticilere zarar vermeyecektir.

Savunma ve pazarımızın korunması, çekirdek pazarımızdaki hâkimiyetin artırılması olarak ifade edilmelidir.

PÇ ağırlıklı, uygun fiyat uygulanırken satış politikası basit, etkin ve dinamik olmalıdır.

Pazarlamaya önem verilmeli.

Bursa beton çekirdek pazarda daha agresif olmalı.”

- (57) BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada, belgede bahsedilen anlaşma ile SANÇİM'in olası ortaklık teklifinin kabul edilmesi durumunun ifade edildiği, ancak böyle bir ortaklığın kabul edilmemesine karar verildiği, belgede geçen ifadelerin tek taraflı geleceğe dönük tahminleri içerdiği, SANÇİM'in BURSA GRUBU'ndan hiçbir klinker talebi olmadığı ve SANÇİM pazara girdikten sonra rekabetin arttığı dile getirilmiştir.
- (58) SANÇİM tarafından yapılan savunmada ise belgede SANÇİM'in planının ne olduğunun bilinmediği belirtilerek, buradan hareketle tarafların rekabeti teşvik edici faaliyetlerinin olduğu iddia edilmektedir.
- (59) AKÇANSA tarafından yapılan savunmada, bu belgenin kendilerinden bağımsız olduğu ifade edilmektedir.

1.2.2.8. Belge 8

- (60) BURSA BETON'da gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Doğu Tesisleri Sorumlusunun "ANAR Anket Sonuçları" başlıklı ve 20.11.2008 tarihli el yazısı notlarında aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir:
- "Potansiyel M. BB ile çalışmaması²: Şirket olarak başka firmaların müşterilerine ziyaret yapmıyoruz. Bizimkilere de yapılmasına da hoş bakmıyoruz."*
- (61) Belgeye ilişkin olarak BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada, belgede geçen ifadelerin teşebbüsün tek taraflı politikalarını yansıttığı ifade edilmektedir. Ayrıca hazır beton kalitelerinin firmaya göre değişiklik gösterdiği, bu sebeple farklı firmaların döktüğü betonda uyumsuzluk olabileceği değerlendirilerek başka bir beton firmasının döktüğü betonun üstüne hazır beton dökmeyi istemedikleri dile getirilmektedir.
- (62) AKÇANSA'nın savunmasında ise belgedeki ifadelerin ilgili teşebbüsün pazardaki davranışlarına ilişkin olduğu değerlendirilmiş ve AKÇANSA'nın rakip teşebbüslerin müşterilerine yaptığı satışlarının bulunduğu belirtilmiştir.

² Söz konusu ifadeyle kast edilen "potansiyel müşterilerin Bursa Beton ile çalışmaması"dır.

I.2.2.9. Belge 9

- (63) BURSA GRUBU'nda gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Doğu Tesisleri Sorumlusuna ait olan ve 2009 yılı Nisan ayına ait olduğu değerlendirilen³ el yazısı notlarda aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir:
- *Problemlili müşterilerin şantiyelere bildirilmesi ve istihbarat toplanması için çalışmalar*
  - *Bölgedeki diğer beton firmaları ile diyalogun sağlanması için çalışmalar*
  - *Hasan Bey – Karataş, (...) Serdar – Set, Cihan*
  - *Herkese bir adet gibi*
  - *Bayilere gidip gelmek önemli, ziyaret edin.*
- (64) BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada, belgede bahsedilen diyalogun kapsam ve içeriğinin belli olmadığı ve belgenin tarihi ile fiyat artış dönemlerinin uyuşmadığı ifade edilmektedir.
- (65) AKÇANSA'nın savunmasında ise ilgili teşebbüs yetkilisinin planlarını içeren bu belgenin eyleme dönüşüp dönüşmediğinin belli olmadığı, zaten belgede AKÇANSA'nın adının geçmediğinden söz konusu ifadelerin AKÇANSA'yla bir ilgisi bulunmadığı dile getirilmektedir.

I.2.2.10. Belge 10

- (66) BURSA GRUBU'nda gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Doğu Tesisleri Sorumlusunun el yazısı notlarında aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir:
1. *Bölgede kim ne yapıyor?*
  2. *Batıdaki fiyatların, doğuya yansması (√).*
  3. *“SAN” devreye girmesinden sonra fiyatlar düşer.*
  4. *Batıda anlaşma ortamını yakalayıp doğuda fiyatları sabit tutmak.”*
- (67) Bu belgeye ilişkin olarak BURSA GRUBU'nun savunmasında, belgenin rekabete aykırı bir irade uyuşmasını göstermediği dile getirilmektedir.
- (68) SANÇİM tarafından ise, belgede SANÇİM devreye girdikten sonra fiyatların düşeceğinin belirtilmesinin kendilerinin rekabete aykırı değil rekabetçi davranışlarını ortaya koyduğu ileri sürülmüştür.
- (69) AKÇANSA tarafından yapılan savunmada ise belgede herhangi bir zaman aralığı ya da herhangi bir teşebbüse ilişkin bir ifadenin yer almadığı, geçen ifadelerin eyleme dönüşüp dönüşmediğinin belli olmadığı, AKÇANSA'ya ilişkin herhangi bir tespiti olmayan belgenin taraflarına isnat edilemeyeceği belirtilmektedir.

I.2.2.11. Belge 11

- (70) BURSA GRUBU'nda gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Doğu Tesisleri Sorumlusunun el yazısı notlarında aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir:
- “Bilecik ile güç birliği yapılabilir mi?”*
- (71) BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada tek taraflı niyeti gösteren bu belgenin rakipler arasında rekabete aykırı bir anlaşmayı göstermediği belirtilmektedir.
- (72) AKÇANSA'nın savunmasında ise bu belgenin kendi teşebbüsleri ile bağlantılı olmadığı dile getirilmektedir.

³ Söz konusu belgede ifadelere ilişkin açık bir tarih bulunmamakla birlikte, belgenin üzerinde 09.04.2009 ve 20.04.2009 olmak üzere iki tarih yer almaktadır.

I.2.2.12. Belge 12

- (73) BURSA GRUBU'nda gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Doğu Tesisleri Sorumlusunun el yazısı notlarında aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir:
- *Matlı yerine Bursa'dan iş verilecek!*
  - *Edremit Agregası teklifi*
  - *Agrega fiyatı (.....), fiyat sabit (6 ay)!*
  - *Cihan ve Kar'a çimento zammı⁴*
  - *Set'le görüşülecek!*
  - *Sançim'le biz görüşürüz diyorlar.*
  - *Sançim'le görüşmeliyiz.*
- (74) Belgeye ilişkin olarak, BURSA GRUBU'nun savunmasında, belgede BURSA BETON'un bir alt işvereni olan bir bayi için SET BETON ve SANÇİM'e referans vermek üzere yapılacak görüşmelerden bahsedildiği, bu görüşmelerin rekabeti kısıtlayıcı olmadığı, ayrıca bu görüşmelerin hiçbir zaman gerçekleşmediği ifade edilmektedir.
- (75) SANÇİM tarafından yapılan savunmada ise belgede SANÇİM'in rekabeti kısıtlamaya yönelik görüşme ve faaliyetlerde bulunduğu dair bir emare olmadığı dile getirilmektedir.
- (76) AKÇANSA ise, adlarının geçmediği bu belgenin kendileri ile bağlantılı olmadığını ileri sürmektedir.

I.2.2.13. Belge 13

- (77) BURSA GRUBU'nda gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Genel Müdürünün asistanının ajanda notlarında aşağıdaki ifadenin yer aldığı görülmektedir:
- “Sançim – Fabrikaya gidilecek”*
- (78) BURSA GRUBU savunmasında, fabrikaya gidilme amacının ve böyle bir ziyaretin gerçekleşip gerçekleşmediğinin belgeden anlaşılamadığı iddia edilerek, ziyaretin yapı denetimiyle ilgili olduğu ileri sürülmektedir.
- (79) SANÇİM'in savunmasında, belgede geçen ifadelerin tarafların rekabete aykırı bir eylemine işaret etmediği belirtilmektedir.
- (80) AKÇANSA tarafından yapılan savunmada ise belgede kendi teşebbüslerinden bahsedilmediği için bu belgenin kendilerine yönelik kullanılmayacağı söylenmektedir.

I.2.2.14. Belge 14

- (81) BURSA GRUBU'nda gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Genel Müdürünün “Aralık 2010 Yönetim Kurulu Toplantı Notları” başlıklı el yazısı notlarında aşağıdaki değerlendirmelerin yer aldığı görülmektedir:
- “Aralık ayı satışımız (.....) m³ olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle 2010 yılı toplam satışımız (.....) m³ olmuştur. 2009 yılında bu rakam (.....) m³ olarak gerçekleşmiştir. Satışımız 2009'a göre % (.....) artış göstermiştir. 2010 yılı satışımız rekor yıl olan 2007 yılı ((.....) m³) rakamlarına (.....) m³ kadar yaklaşmıştır. Eylül ayından itibaren*

⁴ “Cihan ve Kar” ifadeleriyle kast edilen, Bursa'da hazır beton üretimiyle işgal eden CİHAN BETON ve KAR BETON'dur.

fiyat politikasındaki değişiklikten ötürü frene basılmıştır. Bu olmasa 2007 rakamlarını yakalamak imkânı doğacaktı”

- (82) BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada, belgede bahsedilen fiyat politikasındaki değişikliğin kendi şirket içi politikaları ile ilgili olduğu, politika değişikliğinin rakipler arası bir uzlaşmadan kaynaklanıp kaynaklanmadığının belgeden anlaşılamadığı ifade edilmektedir.

I.2.2.15. Belge 15

- (83) BURSA GRUBU’nda gerçekleştirilen yerinde incelemede elde edilen BURSA BETON Genel Müdürünün el yazısı notlarında aşağıdaki değerlendirmelerin yer aldığı görülmektedir:

“Tüm pazarda Edremit Bölgesinin 268.000 m³’ünü de hesaba katarsak % 16 artışla 5.420.000 m³ olmuştur. 2009 yılında 4.550.000 m³. Toplam pazardaki payımız % (.....)’ler civarındadır. Pazarın değişimleri incelenmekte zaman zaman farklı politikalarla bunlara karşılık verilmektedir. Özellikle Set Beton, Kar Beton ve Edremit Bölgesindeki Uysal ve Kafkas, çimento destekli olarak agresif olmaktadır.”

- (84) BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada, belgede pazar paylarına ilişkin tespitler yapıldıktan sonra pazarda gerçekleşen değişikliklere farklı politikalarla karşılık verildiğinin ifade edildiği, bu bakımdan belgenin rekabete aykırı hiçbir ifadesinin bulunmadığı belirtilmektedir.

I.2.2.16. Belge 16

- (85) LİMAK Marmara Bölge Müdürü tarafından, LİMAK yöneticilerine gönderilen 06.02.2010 tarihli elektronik postada aşağıdaki değerlendirmelerin yer aldığı görülmektedir:

“Son günlerde Bursa piyasasında konuşulan bilgiler doğrultusunda, çimento fiyatlarında yeni bir gerileme olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle Şubat ayı içinde devreye girecek olan Betonsa Kayapa santrali nedeni ile, tüm yeni işlere C 25 için (.....) TL/m³ veren Betonsa, yetiştiremediği yerde Kar Beton ile ortak dökümler yapmakta idi. Ancak Bilecik Çimento’nun açılması yaklaştıkça bu ortak harekette de sorunlar yaşanacağı konuşulmaktadır. Öğrenebildiğimiz kadarıyla, Bilecik Çimento (.....) TL/ton nakliye dâhil Kar Beton’a teklif götürmüş, bu nedenle Akçansa da Kar Beton için fiyatlarını daha da indirmiş. Kar Beton’un yaklaşık (.....) m³ yıllık döküm hacimleri var. Tahminimiz bir santral Bilecik diğeri Akçansa ile çalışılması yönünde. Bu gelişmelere karşılık, önce çimento fiyatlarını (.....) TL/ton civarına indiren Bursa Çimento’nun bu fiyatları Bursa merkez pazarında (.....) TL/ton nakliye dâhil fiyata çektiği.”

- (86) LİMAK tarafından belgeye ilişkin yapılan savunmada, belgedeki bilgilerin tamamen pazardan temin edildiği, belgede geçen “piyasada konuşulan bilgiler doğrultusunda”, “konuşulmaktadır”, “öğrenebildiğimiz kadarıyla” ifadelerinin de bu durumu doğruladığı öne sürülmektedir. Ayrıca, belgede geçen ortak hareket ibaresiyle AKÇANSA’nın yetiştiremediği yerde KAR BETON’la ortak döküm yapmasının kastedilmekte olduğu ve SANÇİM’in pazara girmesi ile KAR BETON’un AKÇANSA’dan aldığı çimentodan vazgeçerek SANÇİM’e yönelebileceği düşüncesiyle ilgili pazardan alınan duyumlara yer verildiği belirtilmektedir.

- (87) BURSA GRUBU tarafından yapılan savunmada ise belgede fiyatları düşürdüklerinden bahsedilmekte olduğundan belgenin rekabetçi davranışlarına yer verdiği belirtilmektedir.

I.2.2.17. Belge 17

- (88) LİMAK Pazarlama Sorumlusu, Marmara Bölge Müdürü, LİMAK yöneticisi arasında 30.07.2009 ve 01.08.2009 tarihleri arasında gerçekleştirilen elektronik posta yazışmalarında aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir:

- LİMAK Pazarlama Sorumlusu

Cihan İnşaat'tan gelen görüşme talebi doğrultusunda şantiye şefi Caner Bey ile yaptığımız görüşmede halen Betonsa ile çalışmakta olduklarını ve Betonsa'nın sevkiyatlarında aksaklıklar olduğunu söylediler (150 m³ tabliyeyi 8 saatte döküyorlarmış). Sinpaş Bosphorus projesinde Cihan İnşaat ile birlikte toplam üç şirket bulunmaktadır. Bu üç şirkette Betonsa'dan memnun değil, bu üç şirketin yaptığı baskı sonucunda Sinpaş yönetimi başka beton şirketlerinin projeye girmesini kabul etmiş.

Cihan İnşaat'ın elinde kalan toplam (.....) m³ beton bulunmaktadır. Yeni alacağı işlerin toplamı[nın] ise (.....) m³ olduğunu söylüyorlar. Santral kurulması için yaptığımız öneriyi düşüneceklerini ve Sinpaş yönetimi ile görüşeceklerini söylediler. Betonsa'nın bu projede şirketlere verdiği fiyat c 30 için (.....), vade (.....) gün.

- Marmara Bölge Müdürü

Sinpaş, Bosphorus City projesinde yine tesisi arayarak beton dökmek istediklerini ifade etti. Cihan İnşaat proje 5 aşamalı. Her aşamada ayrı ihaleye çıkılıyor. Yeni ihale de (.....) m³ iş var. 15-20 gün içinde başlayacağı tahmin ediliyor.

Betonsa santral kurmuş olsa da, sevkiyat sorunlarının devam ettiği tarafımıza iletildi. Devam eden bölüme girmeden, yeni bölüme döküm (.....) m³'lük potansiyeli ile bizim açımızdan çok olumlu olur. Fiyatı (.....) TL/ m³ olarak aşağıda yer alsa da (.....) TL/ m³ olarak biliyorum. Bu bile şu şartlarda çok iyi fiyat. Piyasada C30'lar (.....) aralığına geldi.

-Marmara Bölge Müdürü

Bosphorus City için beton alımı konusunda Cihan İnşaat ısrarın şiddetini giderek arttırmaktadır. Eğer siz vermeyecekseniz başka firmadan alım yönüne gideceklerini bugün tarafıma iletmişlerdir. Özellikle devam eden işteki centilmenlik yaklaşımımızı anladıklarını ancak yeni bölüm konusundaki tavrımıza anlam veremediklerini söylemekteler. Bizden bu konuya ilişkin pazartesi-salı cevap beklemektedirler.

- (89) LİMAK tarafından yapılan savunmada, belgede geçen "centilmenlik yaklaşımı" ile inşaatın güvenilirliği ve kendilerinden önce beton döken firmanın sorumluluğunu almamak adına yapımı başlamış olan bir inşaat işine beton dökümü yapmayı istememelerinin ifade edildiği dile getirilmektedir. Bu nedenle LİMAK'ın prensipte, devam eden inşaatlarda beton dökme işine sıcak bakmadığı belirtilmektedir. Belgede geçen inşaat projesine ve yüklenici firması olan Cihan İnşaat Müh. San. ve Tic. A.Ş.'ye değişik zamanlarda hazır beton satışı yaptıkları söylenerek ilgili satışlara ilişkin bilgi verilmiştir.
- (90) BURSA GRUBU'nun savunmasında ise belgede adlarının geçmediğine vurgu yapılmaktadır.

I.2.3. Teşebbüslerin Bursa Çimento ve Hazır Beton Piyasasındaki Uygulamalarının Değerlendirilmesi

- (91) Aşağıda inceleme konusu teşebbüslerin, en sık kullanılan hazır beton kategorileri olan C25 ve C30 aylık ağırlıklı ortalama fiyatları ve aylık ağırlıklı ortalama fiyat artış oranları⁵ yer almaktadır.

---

⁵ Aylık ağırlıklı ortalama fiyat artış oranları, bir önceki ay baz alınarak hesaplanmıştır.

Grafik 1: (.....)

12-50/1445-492

Tablo 2: BURSA GRUBU, SANÇİM, LİMAK ve AKÇANSA'nın 2010-2011 Yılları C30 Türü Hazır Beton Aylık Ağırlıklı Ortalama Fiyatları (TL) ve Fiyat Artış Oranları (%)

Dönem		BURSA GRUBU	SANÇİM	LİMAK	AKÇANSA	BURSA GRUBU	SANÇİM	LİMAK	AKÇANSA
2010	Ocak	(.....)		(.....)	(.....)				
	Şubat	(.....)		(.....)	(.....)	(.....)		(.....)	(.....)
	Mart	(.....)		(.....)	(.....)	(.....)		(.....)	(.....)
	Nisan	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)		(.....)	(.....)
	Mayıs	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Haziran	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Temmuz	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ağustos	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Eylül	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ekim	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Kasım	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Aralık	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
2011	Ocak	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Şubat	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Mart	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Nisan	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Mayıs	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Haziran	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Temmuz	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ağustos	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Eylül	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
	Ekim	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

12-50/1445-492

Grafik 2: (.....)

I.2.4. Savunmaların Değerlendirilmesi

- (92) Bu bölümde her bir belge, tarafların savunmaları ve pazar verileriyle birlikte değerlendirilmektedir.

I.2.4.1. Belge 1'in Değerlendirilmesi

- (93) Belge 1'de geçen ifadeler BURSA GRUBU'nun fiyat rekabeti ile ilgili görüşlerini yansıtmaktadır. Belgede fiyata dayalı rekabetin sonuçlarından duyulan endişeden bahsedilmekle birlikte, bunun sonlandırılması gerektiği yönünde bir görüş bulunmamaktadır. Bu nedenle, BURSA GRUBU'nun fiyat rekabetine ilişkin belgedeki görüşlerinin, tek başına rekabet ihlalini ortaya koyacak nitelikte olmadığı kanaatine varılmıştır.

I.2.4.2. Belge 2'nin Değerlendirilmesi

- (94) Bu belge aşağıdaki başlıklar halinde değerlendirilmekte olup ilk olarak BURSA GRUBU tarafından belgedeki ifadelerin bir bayi tarafından kaleme alındığı ve belgenin söz konusu bayinin bireysel temennilerini içerdiği savunması ele alınmaktadır.

(i) Belgenin kime ait olduğunun değerlendirilmesi

- (95) Belgede yer alan KAR BETON'a ilişkin analizde, fiyat tutarsızlıklarına yönelik "Bunu betoncular olarak çözüme ulaştıramayacağımız kanısındayım." ifadesi belgeyi hazırlayan kişinin bir beton üreticisi olduğu izlenimi yaratmaktadır. Nitekim belgede yapılan bir başka değerlendirmede "Görüşmeler ve karşılıklı diyaloglarla fiyatların yükseltilmesi sağlanmalı, buna da en başta çimento üreticilerinden başlanmalı ve beton üreticileri ile devam edilmelidir." denilmektedir. Aynı belge içinde geçen bu iki bölüm betoncular olarak ifade edilen kişilerin beton üreticilerine karşılık geldiğini düşündürmektedir. BURSA GRUBU'nun iddia ettiği gibi bu belgenin bir bayi tarafından hazırlandığı düşünüldüğünde ise, bayinin bir beton üreticisi olmadığı çelişkisi ortaya çıkmaktadır. Hâlihazırda beton üreticisi olan BURSA GRUBU'dur.
- (96) Yukarıda yer verilen değerlendirmeler, belgenin BURSA GRUBU'nun Dış Tesisler Müdürünün çantasından çıkması ve belgelerin içeriği bir arada dikkate alındığında, tarafın bu belgenin bir bayi tarafından ele alındığı savunması kabul görmemektedir.

(ii) AKÇANSA'ya ilişkin tespitlerle ilgili değerlendirme

- (97) Belgede AKÇANSA'ya ilişkin olarak yapılan değerlendirmede bir kısım AKÇANSA müşterisi ile AKÇANSA'dan teklif almış kişilere C25 türü betonda (.....) TL fiyat verildiği fakat fiyatların daha aşağıda gerçekleştiği dile getirilmektedir. Belgenin devamında ise süreç olumlu değerlendirilmekte ve fiyatların diyaloglarla aşamalı da olsa yükseltilmeye çalışıldığı bilgisi verilmektedir.
- (98) 2010 yılı üçüncü çeyreği sonunda kaleme alınan bu belgede geçen ifadelerin, piyasada gerçekleşen durumla karşılaştırılabilmesi için AKÇANSA ve BURSA GRUBU'nun 2010 ve 2011 yılları C25 türü beton fiyatları incelenmiştir. Tablo 1'de görülebileceği üzere, C25 türü beton ortalama fiyatları 2010 yılının üçüncü dönemine kadar, belgede de belirtildiği gibi, (.....) TL seviyesinin altında kalmaktadır. Ayrıca, bu sene içinde Mart ayı hariç olmak üzere AKÇANSA'nın hazır beton fiyat ortalamasının BURSA GRUBU'ndan düşük olduğu da görülmektedir.
- (99) Bununla birlikte, belgenin 2010 yılı üçüncü dönem sonunda hazırlandığı tespit edildiği için 2010 yılı Ekim-Aralık dönemi ve 2011 yılındaki fiyat hareketleri özellikle önem kazanmaktadır. Tablo 1 göz önüne alındığında, 2010 yılının son dönemi olan Ekim-

Aralık aylarında da her iki teşebbüsün fiyatlarının yatay seviyede seyrettiği, (.....) TL seviyesine ulaşmadığı görülmektedir. Bu bakımdan, BURSA GRUBU'nun fiyatları yükseltme çabasının Ekim-Aralık dönemindeki aylık ortalama fiyatlarda gerçekleşmediği görülmektedir. Bununla birlikte, üç aylık bir dönemden daha uzun bir dönemi esas alarak, fiyat ve maliyetlerin Ekim 2010'daki seviyesiyle Eylül 2011'deki seviyesi karşılaştırılacaktır.

- (100) Ekim 2010'da BURSA GRUBU'nun C25 hazır beton fiyatının yaklaşık (.....) TL seviyesinden Eylül 2011'de (.....) TL'ye ulaştığı, dolayısıyla %(.....) oranında arttığı görülmektedir. Aynı dönemde, AKÇANSA'nın C25 hazır beton fiyatlarının ise (.....) TL'den (.....) TL'ye %(.....) oranında arttığı tespit edilmektedir. Bu dönemde, birim maliyetlerin ne kadar arttığı ise tarafların verileri esas alındığında aşağıdaki gibi olmaktadır.

Tablo 3: BURSA GRUBU ve AKÇANSA'nın Ekim 2010-Eylül 2011 Döneminde C25 Türü Hazır Beton Ağırlıklı Fiyat Artış Oranları ve Birim Maliyet Artış Oranları

		FİYAT ARTIŞ ORANI	BİRİM MALİYET ARTIŞ ORANI
C25	BURSA GRUBU	(.....)	(.....)
	AKÇANSA	(.....)	(.....)

- (101) Bütün maliyet kalemlerinin tarafların sağladığı veriler dışında değerlendirilebilmesi mümkün görülmemekle birlikte, bazı önemli maliyet kalemlerinin anılan tarihler arasındaki artış oranları yaklaşık olarak tespit edilebilmektedir. Söz konusu dönemde, hazır beton maliyetinin en önemli kaynağı olan motorin fiyatları %21,50 oranında, doğrudan fiyat artış oranları tespit edilemeyen işçilik, malzeme, yardımcı maddeler ve diğer bütün maliyetlerin ilişkilendirilmesi düşünülebilecek üretici fiyatları endeksine göre enflasyon oranı %10,81 oranında⁶ artmış, elektrik fiyatları aynı düzeyde⁷ seyretmiştir.
- (102) Belge 2'de AKÇANSA başlığı altında yer alan "karşılıklı diyaloglarla fiyatlar aşamalı da olsa yükseltilmeye çalışılmaktadır" ifadesi BURSA GRUBU ve AKÇANSA arasında bir iletişim olduğu ve bu iletişimin fiyatların yükseltilmesine yönelik gerçekleştirildiği izlenimi yaratmaktadır. Fakat ilgili belgenin sonunda yer alan "Bu geçen zaman içinde fiyatların düşmesi pazardaki bütün firmaların dengesini bozmuştur. Görüşmeler ve karşılıklı diyaloglarla fiyatların yükseltilmesi sağlanmalı, buna da en başta çimento üreticilerinden başlanmalı ve beton üreticileri ile devam edilmelidir. Bunun da karşılıklı diyaloglarla sağlanacağı kanısındayız. Pazarı bozanların da tüm firmalar tarafından uyarılıp gerekenin yapılması sağlanmalıdır." ifadeleri AKÇANSA ile ilgili kısmın değerlendirilmesi bakımından önem arz etmektedir.
- (103) Belgenin son kısmında "görüşmeler ve karşılıklı diyaloglarla fiyatların yükseltilmesi sağlanmalı" denildiğinden, bu belge çerçevesinde, BURSA GRUBU'nun fiyatları yükseltmek için diyalog kurmayı planladığı görülmekle birlikte, bu niyetin diyalog kurmak veya kurulan diyalog çerçevesinde fiyat tespiti hakkında görüşmek şeklinde eyleme dönüştüğü ileri sürülememektedir. Belge 2'nin AKÇANSA'ya ilişkin kısmı, bu son kısım ile birlikte değerlendirildiğinde, AKÇANSA ile kurulması planlanan iletişimin

⁶ TÜİK Üretici Fiyatları Endeksi Veri Tabanı.

⁷ Tedaş'ın tarifelerinde yer alan, Diğer Tüm Dağıtım Sistemi Kullanıcıları - Dağıtım Şirketinden enerji alan tüketiciler - Tek Terimli Tarife - Sanayi - Orta Gerilim ve Aktif Enerji - Tek zamanlı bedelleri ölçüt olarak kabul edilmiştir. http://www.tedas.gov.tr/17,Tarifeler_Index.html, 12.05.2012.

kurulmadığı kanısını güçlendirmektedir. Soruşturma kapsamında yer verilen diğer belgelerde de, AKÇANSA ve BURSA GRUBU arasında 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal olabilecek nitelikte herhangi bir iletişimin varlığını ortaya koyabilecek başka bir belge bulunmamaktadır.

(iii) KAR BETON, SET BETON ve KARATAŞ BETON'a ilişkin değerlendirme

- (104) KAR BETON'un pazarın kontrolsüz olarak nitelenen bölümünde yer aldığı ifade edilmekte, fiyatları tutarsız bulunmakta ve piyasadaki fiyat dengesini bozduğu değerlendirilmektedir. SET BETON'un agresif davrandığı dile getirilerek bu davranışlarının diyalogla çözülebileceği kanısı dile getirilmektedir. KARATAŞ BETON'un da KAR BETON gibi kontrolsüz bölümde yer aldığı belirtilmektedir.
- (105) Soruşturma döneminde KAR BETON ve KARATAŞ BETON'da yapılan incelemelerde bu teşebbüslerin hazır beton faaliyetleriyle rekabeti kısıtlayıcı bir eylemde bulunduğunu gösterir bir belgeye ulaşılamamıştır. Belgenin bu kısmından anlaşıldığı kadarıyla, BURSA GRUBU anılan üç firmanın hazır beton fiyatlarını düşük bulmakta ve bu firmaların fiyatlarını yükseltmesi için görüşme zemini aramaktadır. Bununla birlikte, söz konusu firmalarla bu yönde bir görüşme yapıldığını gösteren herhangi bir delil bulunmamaktadır.

(iv) SAN BETON'a ilişkin değerlendirme

- (106) Belgede SAN BETON'la görüşüldüğü ve artık müşterilerinin ilk başlardaki gibi taciz edilmediği belirtilmektedir. SAN BETON olarak belgede yer alan bu teşebbüsün SANÇİM'i ifade ettiği kanaatine varılmıştır. Zira belgenin geneli değerlendirildiğinde Bursa hazır beton pazarının tamamına ilişkin değerlendirmeleri içerir bir nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, Bursa'da faaliyet gösteren AKÇANSA, KAR BETON, KARATAŞ BETON, ALANLI BETON, SİNTA BETON, SET BETON ve CİHAN BETON'un adı yazmakta, sadece SANÇİM adı geçmemektedir. Oysa Bursa pazarındaki tüm önemli teşebbüslerin adının geçtiği ve pazarın geneline ilişkin bir değerlendirmenin bulunduğu bir belgede SANÇİM'in olmaması rasyonel görülmemekte ve pazarda SAN BETON diye bir firma olmadığından SAN BETON'un SANÇİM'i temsil ettiği kanaati kuvvet kazanmaktadır.
- (107) Belgede geçen "*Zamla birlikte gelişen süreçte görüşmeler devam etmekte olup, ilk başlardaki gibi müşterilerimiz taciz edilmemektedir.*" ifadesinin değerlendirilebilmesi için öncelikle bahsedilen "*zam*"nın kimin tarafından yapıldığının tespit edilmesi gerekmektedir.
- (108) Tablo 1'de yer alan veriler incelendiğinde, BURSA GRUBU'nun ağırlıklı ortalama fiyatlarının, belgenin hazırlanış tarihi olan Eylül ayında artmadığı, aksine azaldığı görülmektedir. Bu çerçevede, kastedilen zammın SANÇİM'in Eylül ayında bir önceki aya göre %(...) oranında gerçekleştirdiği artış olduğu kanaatine varılmıştır. Bu doğrultuda, belgede SAN BETON başlığı altında yapılan değerlendirmenin, SANÇİM'in fiyat artışı yapmasının BURSA GRUBU müşterilerine olan etkisine yönelik olduğu göz önüne alınmakta anılan görüşmelerin de SANÇİM'le değil, BURSA GRUBU'nun müşteri veya bayileri ile yaptığı görüşmeler olabileceği değerlendirilebilecektir.
- (109) Bununla birlikte, BURSA GRUBU ve SANÇİM'in hazır beton pazarındaki Tablo 1'de yer alan fiyatları incelenmiştir⁸. Daha önce yer verildiği üzere, Ekim 2010'da BURSA

⁸ Belgenin 2010 yılının üçüncü çeyreğinin sonunda hazırlandığı için bu bölümde de 2010 Ekim'le başlayan aylar değerlendirilmektedir.

GRUBU'nun C25 hazır beton fiyatının yaklaşık (.....) TL seviyesinden Eylül 2011'de (.....) TL'ye ulaştığı, dolayısıyla %(.....) oranında arttığı görülmektedir. Aynı dönemde, SANÇİM'in C25 hazır beton fiyatlarının ise (.....) TL'den (.....) TL'ye çıktığı, dolayısıyla %(.....) oranında arttığı tespit edilmektedir. Bu dönemde, birim maliyetlerin ne kadar arttığı ise tarafların verileri esas alındığında aşağıdaki gibi olmaktadır.

Tablo 4: BURSA GRUBU ve SANÇİM'in Ekim 2010-Eylül 2011 Döneminde C25 Türü Hazır Beton Ağırlıklı Fiyat Artış Oranları ve Birim Maliyet Artış Oranları

		FİYAT ARTIŞ ORANI	BİRİM MALİYET ARTIŞ ORANI
C25	BURSA GRUBU	(.....)	(.....)
	SANÇİM	(.....)	(.....)

- (110) Bu noktada, BURSA GURUBU ve SANÇİM'in müşteri bilgileri, eldeki veriler çerçevesinde sorgulanmaktadır. BURSA GRUBU ve SANÇİM'in 2010 yılında satış yaptığı müşteriler incelendiğinde (.....) ile (.....)'nin her iki hazır betoncudan da alım yaptığı görülmektedir. BURSA GRUBU'nun (.....)'ya 2010 yılı boyunca her ay satışı görülmektedir. Nisan ayında pazarda satışa başlayan SANÇİM ise (.....)'ya Ağustos-Aralık döneminde satış yapmıştır. Hatta (.....)'ya yapılan satışların toplamı, SANÇİM'in Bursa pazarında 2010 yılı toplam satışının %(.....)'ini oluşturmuştur. Her iki betoncudan da alım yapan bir diğer teşebbüs olan (.....)'a BURSA GRUBU 2010 yılı Ocak-Ekim arası dönemde SANÇİM ise Ekim-Aralık döneminde satış yapmıştır. Bu bakımdan (.....)'ın Ekim'den sonra SANÇİM müşterisi olduğu görülmektedir.
- (111) 2011 yılında (.....) ile (.....) hem BURSA GRUBU hem de SANÇİM'den hazır beton almaya devam etmiştir. SANÇİM ve BURSA GRUBU 2011 yılında da her ay (.....)'ya satış yapmış, (.....) 2011 yılının Ocak-Mayıs ayları arasında hem SANÇİM hem BURSA GRUBU'ndan mal alırken, Mayıs'tan sonraki dönemde sadece SANÇİM'den mal almıştır. 2011 yılında her iki teşebbüsten de hazır beton alan müşteri sayısı artmıştır. 2011 yılında (.....) ve (.....) haricinde hem BURSA GRUBU hem de SANÇİM'den mal alımı yapan müşterileri ve hangi aylarda bu müşterilere satış yapıldığını gösterir tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 5: 2011 Yılında hem BURSA GRUBU hem de SANÇİM'den Mal Alımı Yapan Müşteriler

Müşteri	BURSA GRUBU	SANÇİM
(.....)	Ocak, Mart, Nisan, Mayıs	Ağustos
(.....)	Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	Ocak, Şubat, Mart, Temmuz, Eylül
(.....)	Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım	Şubat, Mayıs, Haziran, Temmuz
(.....)	Şubat, Mart, Haziran, Temmuz, Ağustos Eylül, Ekim	Ekim
(.....)	Ekim	Ekim
(.....)	Şubat, Mart, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim	Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim
(.....)	Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim	Mayıs, Haziran, Eylül, Ekim
(.....)	Şubat, Mart, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim	Mart, Mayıs
(.....)	Ocak	Mayıs, Ağustos, Eylül, Ekim

- (112) Yukarıdaki tablodan görüldüğü üzere 2010 yılında sadece iki alıcıya hem SANÇİM hem BURSA GRUBU satış yaparken, 2011 yılında bu iki alıcı dışında dokuz alıcı daha bu iki teşebbüsten de hazır beton almıştır. Alım yapan teşebbüslerin kimileri bir süre BURSA GRUBU'ndan alım yaparken SANÇİM'e geçmiş ya da bunun tam tersi gerçekleşmiş, kimileri de aynı ay içinde hem SANÇİM hem BURSA GRUBU'ndan alım yapmıştır. Bu teşebbüslerden (.....), 2010 yılında sadece BURSA GRUBU'ndan mal alırken, 2011 yılında SANÇİM'den de mal almaya başlamışlardır. SANÇİM'in BURSA GRUBU'nun da müşterileri olan kişilere yaptığı satışlar Bursa pazarındaki toplam satışlarının 2010 yılında (.....)'sini; 2011 yılında da (.....)'ini oluşturmaktadır.
- (113) Yıl içinde her iki teşebbüsten de mal alan firmaların yanı sıra 2010 yılında BURSA GRUBU'ndan hazır beton alırken, 2011 yılında sadece SANÇİM'den mal alan teşebbüsler de bulunmaktadır. Bu teşebbüsler (.....)'dir. 2011 yılında BURSA GRUBU'ndan SANÇİM'e geçen bu müşteriler SANÇİM'in 2011 yılı satışlarının %(.....)'sini oluşturmaktadır.
- (114) Müşterilere ilişkin bu analiz SANÇİM'in BURSA GRUBU müşterilerine de satış yaptığını ortaya koymakta, hatta BURSA GRUBU'nun müşterilerini kazandığını göstermektedir.
- (115) Belgenin SANÇİM'e işaret ettiği kanaatine varılan SAN BETON başlığı altında yer alan kısmın değerlendirilmesi sonucunda, BURSA GRUBU ile SANÇİM arasında rekabeti kısıtlayıcı bir eylem üzerinde bir iletişimin gerçekleştiğini gösterir bir tespit bulunulamamaktadır.
- (v) Belgenin geneline ilişkin değerlendirme**
- (116) Belgenin sonunda, belgedeki genel eğilimi yansıtacak şekilde, ilgili dönemde pazarda fiyatların düşmesinin firmaların dengesini bozduğu ifade edilerek, çimento üreticileri

ve beton üreticilerinin diyaloglarla fiyatların yükseltilmesinin sağlanabileceği kanısı dile getirilmekte ve “pazarı bozanların uyarılarak gereğinin yapılması” dile getirilmektedir.

- (117) Belgenin yukarıda tırnak içinde yer verilen bölümü, hazır beton fiyatlarının artırılması için kurulacak diyaloglara neden özellikle çimento üreticilerinden başlanması gerektiğini açıklar mahiyettedir.
- (118) Çimento fiyatlarındaki değişiklikler hızlı bir şekilde hazır beton piyasasını etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, hazır beton üreticilerinin bir kısmının fiyatları arttırmaya çalışması halinde, bu teşebbüslerin fiyatları rakiplerinin üstünde kalacak ve alıcıların rakipleri tercih etmesi söz konusu olacaktır. Bu durum, artış yapan teşebbüslerin artışlarını geri alması sonucunu doğuracaktır.
- (119) Öte yandan, hem çimento hem hazır beton üreticisi olan teşebbüsler açısından farklı bir durum söz konusu olabilmektedir. Bu teşebbüslerin pazarda hazır beton fiyatını artırabilmek için rakipleri olan bağımsız hazır beton üreticilerine sağladıkları çimentodan faydalanmaları mümkündür. Şöyle ki entegre üreticiler bağımsızlara sağladıkları çimentonun fiyatını artırdıklarında, rakiplerinin maliyetleri artacak ve bu bir noktada hazır beton fiyatlarının artmasına neden olacaktır. Bu yolla hazır beton pazarında yapılan bir fiyat anlaşmasının sürdürülebilir olmasına olanak tanınacaktır.
- (120) BURSA GRUBU’nda elde edilen Belge 2’de yer alan değerlendirmelerde çimentoculara biçilen rolün bu bağlamda ele alınması gerekmektedir. Belgede ifade edilmek istenen husus, çimento tedariki yoluyla bağımsız hazır beton üreticilerine yaptırım uygulama imkânı bulunan dikey bütünleşik hazır beton üreticilerinin (AKÇANSA, BURSA GRUBU, SANÇİM⁹) bir araya gelmek suretiyle hazır beton fiyatları üzerinde bir uzlaşma sağlamalarıdır. Bu bağlamda, kontrolsüz olarak nitelenen bağımsız hazır beton üreticilerinin kontrol altına alınarak hazır beton fiyatlarının artırılabilmesi için çimento üreticilerinin gerektiğinde fiyat artışı gibi uygulamalarda bulunması gerektiği öne sürülmektedir.
- (121) Rekabeti kısıtlayıcı eylem üzerinde bir iletişimin gerçekleştiğini gösteren herhangi bir delil bulunmaması nedeniyle, her ne kadar Belge 2’de ifade edilen hususların BURSA GRUBU’nun niyeti olarak nitelenmesi mümkünse de, çimento üreticilerinin bağımsız betonculara ve pazardaki diğer alıcılara sağladıkları çimentonun ortalama fiyatlarına ilişkin grafiklere aşağıda yer verilmektedir.
- (122) 2010 yılı başı ile 2011 yılının Ekim ayına kadar olan dönemde AKÇANSA, BURSA GRUBU ve SANÇİM tarafından gerçekleştirilen çimento satışlarından yola çıkılarak aşağıdaki grafikler oluşturulmuştur. Grafiklerde, Belge 2’de yer alan değerlendirmeleri takiben; ALANLI BETON, CİHAN BETON, KAR BETON, KARATAŞ BETON ve SİNTA BETON’a gerçekleştirilen satışlar A grubu olarak gösterilmektedir. B grubu satışlar ise, Bursa ilinde gerçekleştirilen ve çimento üreticilerinin kendi ekonomik bütünlükleri içinde yer alan kişiliklere ve bağımsız betonculara yapılan satışlar hariç diğer tüm satışları kapsamaktadır.

Grafik 4: (.....)

⁹ LİMAK’ın Bursa’da ilgili dönem itibarıyla bağımsız hazır beton üreticilerine herhangi bir satışı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, ilgili dönemdeki durumu itibarıyla, LİMAK’a bu sınıf içinde yer verilmemiştir.

Grafik 5: (.....)

Grafik 6: (.....)

- (123) Yukarıdaki grafikler değerlendirildiğinde, Belge 2’de, hazır beton fiyatlarının artırılması için çimento üreticilerince kontrol edilmesi uygun görülen bağımsız hazır beton üreticilerinin çimento alış fiyatlarının genel olarak pazardaki diğer alıcıların ödediği tutarlardan düşük olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, soruşturmaya konu ihlalin sınırları dışında kalan diğer alıcılara uygulanan fiyatın seyri ile bağımsız hazır betonculara uygulanan fiyatın seyrinin, gerek 2010 Ekim öncesi, gerek sonrasında benzer olduğu görülmektedir.
- (124) Sonuç olarak, önaraştırma ve soruşturma aşamalarında yapılan yerinde incelemelerde, Belge 2’de BURSA GRUBU tarafından gerçekleştirme isteği bulunduğu görülen rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların varlığına ilişkin herhangi bir bilgi ya da belge bulunmamıştır. Bununla birlikte, Belge 2’nin daha önce de ifade edildiği üzere 2010 yılı üçüncü çeyreği sonuna kadar olan dönemi değerlendirmekte olması nedeniyle, anılan dönemde düşük addedilen fiyatların ve maliyetlerin sonraki dönemlerde izlediği seyre (ii) ve (iv) numaralı bölümlerde yer verilmiştir.
- (125) Anılan belge ve bu belgeye ilişkin yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında, BURSA GRUBU’nun rekabeti kısıtlayıcı anlaşma veya anlaşmalar yapmak niyetinde olduğu, ancak Belge 2’nin BURSA GRUBU’nun tarafı olduğu rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın varlığını ortaya koyacak yeterlilikte bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

I.2.4.3. Belge 3’ün Değerlendirilmesi

- (126) Bu belgede fiyatların yukarı çekilmesine yönelik bahsedilen amacın rekabeti kısıtlayıcı bir eylemle sonuçlanıp sonuçlanmadığı önemlidir. Ancak fiyatların yukarı çekilmesi için yapılacak görüşmelerin rakiplerin arasında olup olmadığı belgeden anlaşılammakta, böyle bir görüşmenin gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçekleşti ise kimler arasında gerçekleştiği bilinmemektedir. Belge tarihsiz olduğu için döneme özgü herhangi bir fiyat analizi de yapılamamaktadır. Bu belge, BURSA GRUBU’nun Belge 2’de ortaya konulan niyeti ile birlikte değerlendirildiğinde, kastedilen görüşmelerin rakipler arasında fiyat tespitine yönelik olabileceği kuşkusunu uyandırmakla beraber, rakipler arasında herhangi bir iletişim bulunduğuna işaret etmemektedir.

I.2.4.4. Belge 4’ün Değerlendirilmesi

- (127) Bu belgede ilk dikkat çeken, rakiplerle stratejik ortaklık kurmaya yönelik değerlendirmelerdir. BURSA GRUBU’nun bu amaçla Çimsa ve AKÇANSA’dan mal alma çabasında olduğu, rakiplere santral teslimi mal sağlamayı ve rakiplerden santral teslimi mal almayı planladığı anlaşılmaktadır.
- (128) Hazır beton pazarında bir beton üreticisinin rakibinden hammadde alması ya da tesislerin konumuna bağlı olarak betoncuların birbirlerine beton sağlaması gibi durumlar söz konusu olabilmektedir. Ancak bu noktada önemli olan bu ticari ilişkilerin ekonomik rasyonalite ile açıklanabilmesi gerekliliğidir. Bir başka deyişle, bir teşebbüsün kendi tesisinden bir noktaya sağladığı betonun maliyeti rakipten aldığı betonun maliyetinden düşükse ya da hammadde gereksinimini karşılamada en

ekonomik alternatif rakip teşebbüs ise bu ilişki iktisadi gerekçelerle açıklanabilecektir. Aksi takdirde rakipler arasındaki ticari ilişkinin rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın parçası olduğu değerlendirilebilecektir.

- (129) Belgenin devamında yer alan 'işbirliği', 'rekabeti karşılamak' ve 'fiyat savaşı tuzağı' gibi ifadeler BURSA GRUBU'nun rakipler arasındaki ticari ilişkileri rekabeti kısıtlayıcı bir amaçla kullanma niyeti taşıdığı izlenimi yaratmaktadır. Ancak BURSA GRUBU tarafından belgeye ilişkin savunmada 2008 ve 2009 yıllarında Çimsa ve AKÇANSA'dan hiç mal alımı yapılmadığı; 2009 ve 2010 yıllarında cüzi miktarda agrega alındığı; 2008 ve 2009'da Çimsa veya AKÇANSA'ya beton teslim edilmediği, 2011 tarihinde Çimsa İnegöl Tesisi'ne (.....) beton verildiği ve anılan dönemlerde rakiplerden santral teslimi beton alınmadığı bilgisi verilmiştir. Bu bakımdan, rakip teşebbüsler arasında BURSA GRUBU tarafından planlanan ticari ilişkilerin kurulmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla belgede geçen ifadelerin, BURSA GRUBU'nun niyeti olarak kaldığı ve piyasada bu yönde bir eylem gerçekleşmediği kanaatine varılmıştır.

I.2.4.5. Belge 5'in Değerlendirilmesi

- (130) Bu belge tek başına değerlendirildiğinde piyasadaki öğrenilmiş rakibe ait bir fiyat değişikliğinin, teşebbüsün kendi fiyatlarına yansıtılması gibi bir durumun söz konusu olabileceği izlenimi ortaya çıkmaktadır. SANÇİM, BURSA GRUBU'nun fiyatlarını artırmış olduğundan bahsederek aynı şekilde davranacağını dile getirmektedir. Böyle bir davranış ise rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmadan ziyade bilinçli bir paralellik olarak nitelendirilebilecektir.
- (131) Belgede geçen tespit ile piyasadaki durumu karşılaştırmak amacıyla BURSA GRUBU'nun ve SANÇİM'in çimento ve hazır beton fiyatları incelenmiştir. 27.10.2010 tarihinde BURSA GRUBU'nun fiyatlarındaki artışa paralel davranılacağı belirtilen belgeye rağmen, SANÇİM'in Kasım ayı ortalama çimento fiyatlarında (.....)'lük düşüş, Aralık ayında ise (.....)'lük artış görülmektedir. Bu bakımdan belgede belirtilen artış, SANÇİM tarafından Kasım ayında yapılamamış ancak Aralık ayında ortalama fiyatlar (.....) oranında artırılabilmiştir. BURSA GRUBU ise Ekim ayında fiyatlarında küçük bir düşüş sergilemiş, Kasım ayında ise (.....) oranında bir artış gerçekleştirmiştir. Fakat BURSA GRUBU'nun belgede bahsedilen türde bir artışı çimento bakımından bu iki ayda da görülmemektedir.
- (132) Tarafların hazır beton fiyatları incelendiğinde ise Ekim 2010 döneminde BURSA GRUBU'nun fiyatlarında C25 türü hazır beton bakımından belgede bahsedilen türde bir artış değil tersine (.....)'lik bir düşüş gerçekleşmektedir. SANÇİM fiyatlarında ise Kasım ayında (.....), Aralık ayında (.....)'lik bir artış gözlemlenmektedir. Bu bakımdan hazır beton fiyatlarında SANÇİM'in belgede bahsedilen nitelikte bir artışı Aralık itibari ile sergilediği söylenebilecek ancak BURSA GRUBU için aynı tespit C25 türü için yapılamayacaktır. C30 türü fiyatlarda ise BURSA GRUBU'nun (.....)'lik bir düşüşü bulunmakta SANÇİM'in ise Kasım ayında (.....)'lük bir artışı görülmektedir. SANÇİM Kasım ayında C30 türü hazır betonda (.....)'lük artış sergileyerek belgede bahsedilen türü artışı Aralık ayında yakalamış gözükmemektedir. Ancak BURSA GRUBU için belgedeki artış ilgili dönemlerde tespit edilememektedir.
- (133) Dolayısıyla, belge SANÇİM'in rakibe ilişkin pazardan öğrendiği yakın tarihli bir bilgiyi değerlendirerek kendi stratejisini oluşturduğu ve uygulamaya çalıştığı şeklinde değerlendirilmektedir.

I.2.4.6. Belge 6'nin Değerlendirilmesi

- (134) Kaleme alındığı tarih bilinmeyen bu belgede bahsedilen uzlaşma, rekabeti kısıtlayıcı bir uzlaşmayı doğrudan işaret etmemektedir. Rekabeti kısıtlayıcı bir uzlaşmadan bahsediliyor olsa bile bu amaçla kimlerle ne zaman görüşüldüğü bilgisi olmadığı için piyasadaki davranışlarla birlikte değerlendirilemeyen bu belge rekabeti kısıtlayıcı bir eylemle ilişkilendirilmemektedir.

I.2.4.7. Belge 7'nin Değerlendirilmesi

- (135) BURSA GRUBU'nun pazara yeni girecek rakibine karşı ne tür bir politika izlemeyi planladığını belgede ifade etmesi nedeniyle bu belge önemli bulunmaktadır. Belgenin tarih olarak fiyatlarda artış yaşanan bir dönemde hazırlanmamış olması BURSA GRUBU'nun belgedeki tespitlerini değiştirmemektedir.
- (136) Belgenin ilk kısmında SANÇİM'den gelecek olası bir klinker talebinin kabul edilmesinin SANÇİM tarafından üretilen çimentonun bölgeye gelişini kontrollü hale getireceği ifade edilmektedir. Ancak BURSA GRUBU'nun, savunmasında SANÇİM'in BURSA GRUBU'ndan hiçbir zaman klinker talebi olmadığını bildirmesi, BURSA GRUBU'nun belge konusu planlarını gerçekleştirmediğini göstermektedir. Bu çerçevede, BURSA GRUBU'nun SANÇİM tarafından Bursa pazarına sunulacak çimento miktarını kontrol etmeye yönelik bir plan geliştirme niyetinde olduğu kanaatine varılmakta, ancak bu amaçla klinker teminini bir araç olarak kullanmamış/kullanamamış olduğu anlaşılmaktadır.
- (137) Belgenin geri kalan kısmı göz önüne alındığında, BURSA GRUBU, klinker temini haricinde başka araçlarla da SANÇİM'in Bursa'daki faaliyetleri üzerinde kontrol sağlamayı planlamış görünmektedir. Nitekim belgenin devamında SANÇİM'in pazara ne kadar çimento sağlayabileceği tahmin edilerek bu durum karşısında bazı alternatifler değerlendirilmiştir. Buradan anlaşılan SANÇİM'in pazardaki rekabetçi baskısına karşı BURSA GRUBU klinker temini haricinde de bazı alternatif senaryolar geliştirmektedir.
- (138) Bu senaryolardan ilki anlaşma zemini aranmasıdır. BURSA GRUBU eğer anlaşma sağlanırsa miktar ve fiyatın kontrol edilmiş olacağını dile getirmektedir. SANÇİM'in rekabetçi baskısına karşı BURSA GRUBU tarafından geliştirilen alternatif senaryolardan fiyat ve miktar üzerinde kontrol sağlayan bir anlaşmanın rekabeti kısıtlayıcı bir nitelikte olacağı çok açıktır. Bu bakımdan BURSA GRUBU'nun burada bahsettiği anlaşmanın bir ortaklık anlaşması olmadığı burada bir kartel yapısından bahsedildiği açık bir şekilde ortadadır. Nitekim anlaşma yapılamaması halinde SANÇİM'in pazarı bozacağı ve kontrolsüz satış yapacağı ifade edilmektedir.
- (139) Anlaşma zemini dışında, BURSA GRUBU, pazarda saldırgan bir politika izleme alternatifini de değerlendirmiştir. Bu durum, SANÇİM ile önemli ölçüde bir rekabete girilmesi halinde neler olacağını resmetmektedir. Söz konusu senaryo çerçevesinde, BURSA GRUBU'nun SANÇİM'in etkili olduğu Bilecik pazarına gireceği, ancak bu tür bir rekabetin SANÇİM'i değil BURSA GRUBU'nu olumsuz etkileyeceği belirtilmiştir.
- (140) Belgede son olarak, SANÇİM'in pazara girmesi halinde BURSA GRUBU'nun savunmada kalması senaryosu değerlendirilmektedir. Bu alternatife göre BURSA GRUBU, çekirdek pazarı olarak ifade ettiği ve tek üretici konumunda bulunduğu Bursa'da uygun fiyat politikası ile hareket etmeyi değerlendirmiş ve çekirdek pazarda daha agresif olunması uygun görülmüştür.

- (141) Özetle, bu belgede, BURSA GRUBU'nun SANÇİM'in piyasaya girmesi halinde pazardaki rekabeti nasıl karşılayacağına ilişkin alternatifler değerlendirilmektedir. Alternatiflerden iki tanesi SANÇİM'le Bursa pazarı dışında rekabete girişmek ve Bursa pazarında SANÇİM'e karşı rekabet etmek şeklindedir. Ancak diğer iki alternatif, rekabeti kısıtlayıcı bir amacı ele almaktadır. Bu alternatiflerden ilkinde SANÇİM'e klinker sağlayarak SANÇİM'in Bursa pazarındaki faaliyetlerinde kontrolü sağlama hususu değerlendirilmektedir. İkinci alternatifte ise SANÇİM'le miktar ve fiyat tespiti içeren bir anlaşma planlanmaktadır. Bu belge açık bir şekilde BURSA GRUBU'nun pazara yeni girecek rakibi ile rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma içine girme alternatifini de göz önünde bulundurduğunu ortaya koymakta fakat rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmayı konu edinen bu plan üzerinde SANÇİM ile iletişime geçilip geçilmediği tespit edilememektedir.

I.2.4.8. Belge 8'in Değerlendirilmesi

- (142) Bu belgenin, BURSA GRUBU'nun başka firmaların müşterilerine ziyaret yapmamayı tercih etmesinin rakipler arasındaki bir iletişimden kaynaklandığını kanıtlar nitelikte olmadığı kanaatine varılmıştır. Dosya kapsamındaki diğer belgeler de, bu belgede bahsedilen durumun rakipler arasındaki bir iletişimden kaynaklandığına yönelik bir bilgi içermemektedir.

I.2.4.9. Belge 9'un Değerlendirilmesi

- (143) Belgede BURSA GRUBU'nun bağımsız betoncuların da aralarında yer aldığı diğer beton firmaları ile kurmayı planladığı iletişimden bahsedilmektedir. 2009 yılına ait olan bu belgede KARATAŞ BETON, SET BETON ve CİHAN BETON'un adı geçmektedir. Daha önce de ifade edildiği üzere, soruşturma döneminde bağımsız hazır betoncularda yapılan yerinde incelemelerde rekabeti kısıtlayıcı bir belgeye ulaşılamamıştır. Bu bakımdan söz konusu diyalogların gerçekleşip gerçekleşmediği eldeki belgelerle ortaya konulamamıştır. Bunun yanı sıra kurulması planlanan iletişimin içeriği de belli değildir.

I.2.4.10. Belge 10'un Değerlendirilmesi

- (144) Belgede, BURSA GRUBU'nun batıda anlaşma ortamını yakalayarak fiyatları doğuda sabit tutma yönündeki niyeti dile getirilmektedir. Belgeden BURSA GRUBU'nun bölgedeki rakipleri ile anlaşarak fiyatları sabit tutma niyetinde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak dosya kapsamındaki diğer bazı belgeler çerçevesinde de dile getirildiği üzere, BURSA GRUBU'nun bu niyeti çerçevesinde rakiplerle görüşüp görüşmediği ve rakiplerin de bu yönde bir irade sergileyip sergilemedikleri tespit edilememektedir. Dolayısıyla, söz konusu belge BURSA GRUBU'nun rekabeti kısıtlamaya yönelik niyetini ortaya koymakla beraber, soruşturma kapsamındaki tarafların rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma yaptığını göstermemektedir.

I.2.4.11. Belge 11'in Değerlendirilmesi

- (145) Yazıldığı tarih belli olmayan bu notta geçen Bilecik ifadesinin SANÇİM'i karşıladığı kanaatine varılmıştır. Bu yüzden belgenin SANÇİM'in Bursa pazarına girdiği 2010 yılı Mayıs ayı sonrasında hazırlandığı ileri sürülebilir. Belgede güç birliğinin kapsamı hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bu çerçevede, belgede yer alan söz konusu ifadenin anlaşmanın varlığına işaret etmekten ziyade anlaşma yapılmasının mümkün veya uygun olup olmadığı sorgusunu içerdiği anlaşılmaktadır. Ancak böyle bir anlaşmaya yönelik iletişimin gerçekleşip gerçekleşmediği ve bu anlaşmanın niteliği belgeden anlaşılamamaktadır.

I.2.4.12. Belge 12'nin Değerlendirilmesi

- (146) Belgede bahsedilen görüşmelerin içeriği belli olmadığı gibi bu görüşmelerin gerçekleşip gerçekleşmediği ortaya konulamamaktadır. Dolayısıyla bu belgenin rakipler arasında iletişimi göstermediği sonucuna varılmıştır.

I.2.4.13. Belge 13'ün Değerlendirilmesi

- (147) Belgede SANÇİM'in fabrikasına yapılacak bir ziyaretten bahsedilmekle birlikte bu ziyaretin konusunun yer almadığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu belgenin rakipler arasındaki rekabeti kısıtlayıcı bir iletişimi ortaya koymadığı kanaatine ulaşılmıştır.

I.2.4.14. Belge 14'ün Değerlendirilmesi

- (148) Bu belgede BURSA GRUBU'nun hazır betona ilişkin fiyat politikasında Eylül ayından itibaren meydana gelen bir değişiklikten bahsedilmektedir. Ancak, belgede rakipler arası iletişime dayalı fiyat politikası değişikliğinden bahsedilmemektedir. Yine de 2010 Eylül ayında BURSA GRUBU'nun fiyatlarında nasıl bir değişiklik olduğunu incelemek amacıyla Tablo 1'de yer alan Ağustos-Aralık 2010 döneminde teşebbüsün C25 ve C30 hazır beton türlerindeki fiyatları değerlendirilmiştir.
- (149) İlgili dönemdeki veriler incelenmeden önce, belgede geçen fiyat politikasındaki değişiklik ile ne kastedildiğinin açıklanması gerekmektedir. Bu noktada, BURSA GRUBU'na ilişkin diğer belgelerdeki ifadeler ve inceleme kapsamındaki iddialar önem arz etmektedir. BURSA GRUBU'nun pazardaki fiyatların yükseltilmesi yönündeki niyetinin de söz konusu belgeler doğrultusunda açık olduğundan hareketle; burada bahsedilen fiyat politikasındaki değişikliğin fiyatların yükseltilmesi yönünde olması beklenmektedir. Ancak, bu dönemdeki fiyatlar incelendiğinde fiyatlarının yatay seviyede seyrettiği görülmektedir. Bu bakımdan, BURSA GRUBU'nun fiyatları yükseltme çabasının Ekim-Aralık dönemindeki aylık ortalama fiyatlar göz önüne alındığında gerçekleşmediği tespit edilmiştir.

I.2.4.15. Belge 15'in Değerlendirilmesi

- (150) Edremit Bölgesi hazır beton pazarına ilişkin bir değerlendirme içeren bu belge, Bursa pazarında rekabeti kısıtlayıcı bir eyleme yönelik herhangi bir kuşku yaratmamaktadır.

I.2.4.16. Belge 16'nın Değerlendirilmesi

- (151) Belgede LİMAK tarafından AKÇANSA, BURSA GRUBU, SANÇİM ve KAR BETON'a ilişkin olarak yapılan değerlendirmeler yer almaktadır. Daha önce de ifade edildiği üzere bir hazır beton üreticisinin ekonomik olarak satış yapabileceği alan, ürünün niteliği gereği hazır beton tesislerinin konumuna bağlı durumdadır. Bu nedenle, teşebbüsler bir müşteriye kendi tesislerinden mal temininin ekonomik olmadığı durumlarda rakip teşebbüsten mal tedarik edebilmektedir. Belgede, AKÇANSA ve KAR BETON arasındaki durumun daha çok bu nitelikte olduğu izlenimi uyanmaktadır. Zira AKÇANSA'nın, yetiştiremediği yerde KAR BETON ile ortak döküm yapmakta olduğu ifade edilmektedir. Belgede yer alan ve SANÇİM'i ifade ettiği kanaatine varılan "Bilecik Çimento" nun piyasaya girmesiyle AKÇANSA ve KAR BETON arasındaki ticari ilişkide sorunlar yaşanacağı dile getirilmektedir. Bu ifade de AKÇANSA ve KAR BETON arasındaki ilişkinin ekonomik olduğu izlenimini daha da güçlendirmektedir. Nitekim SANÇİM, KAR BETON'a daha düşük fiyattan mal sağlayınca, AKÇANSA da çimento fiyatlarını düşürmüştür. Dolayısıyla LİMAK'ın pazardaki durumu değerlendirdiği bu belgenin bir rekabet ihlali ile ilişkilendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

I.2.4.17. Belge 17'nin Değerlendirilmesi

- (152) İlgili belgede LİMAK'ın devam eden işlerdeki "centilmenlik yaklaşımı"ndan bahsedilmektedir. Söz konusu yaklaşıma ilişkin olarak, LİMAK tarafından, güvenlik kaygısı nedeniyle, devam eden işlere hazır beton dökmeyi tercih etmedikleri açıklaması getirilmiştir. Bu noktada önemli olan LİMAK tarafından belgede bahsedilen müşterinin devam eden işlerine teklif verilmemesine rağmen bu müşterinin başka işlerine farklı tarihlerde mal tedarik edilmesidir. Dolayısıyla LİMAK'ın bu belge ile sınırlı olarak başka hazır beton firmasının beton döktüğü ve tamamlanmayan bir işe teknik ve güvenliğe ilişkin hususlardan dolayı teklif vermemeyi tercih ettiğini belirtmesi, bu müşterinin başka işlerine teklif verildiğinin tespit edilmesi nedeniyle makul görülmüştür.

I.3. Gerekçe ve Hukuki Dayanak

- (153) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri*" yasaklamaktadır.
- (154) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, "*Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder*" ifadesi yer almaktadır. Bu bakımdan, teşebbüsler arasında bir anlaşmanın varlığı tespit edilemese bile teşebbüsler arasındaki koordinasyon doğurucu doğrudan veya dolaylı ilişkiler de, eğer aynı amacı taşıyor veya aynı sonucu doğuruyorsa 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanmaktadır.
- (155) BURSA GRUBU'nun, SANÇİM'in piyasaya girecek olmasına karşı geliştirdiği stratejileri gösterir Belge 7'de, hem rakibi ile miktar ve fiyatı kontrol etmeye yönelik bir anlaşma zemini aramayı, hem de rekabete girmeyi değerlendirdiği görülmektedir. Ancak Belge 2'den anlaşıldığı üzere, SANÇİM'in pazara girmesi sonrası düşen hazır beton fiyatlarından rahatsız olan BURSA GRUBU, bu fiyatların anlaşma yapmak suretiyle yükseltilmesine yönelik niyetini belli etmektedir. Söz konusu niyet de açık bir şekilde çimento üreticilerinden başlanarak, hazır betoncularla yapılacak görüşmelerle hazır beton fiyatlarının yükseltilmesinin sağlanmasıdır.
- (156) Bu noktadan itibaren rekabet ihlalinin tespiti için BURSA GRUBU'nun bu niyetini AKÇANSA, LİMAK ve SANÇİM ile paylaşıp paylaşmadığının ortaya konulması gerekmektedir. Nitekim yukarıda ifade edildiği üzere, 4. madde anlamında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmadan bahsedilebilmesi için rakipler arasında bu yönde karşılıklı irade uyuşmasının bulunması gerekmektedir. Bununla birlikte, eldeki bilgi ve belgeler, soruşturma taraflarının rekabeti kısıtlama amacıyla iletişim kurduklarını veya tek taraflı kişisel çıkarlarına aykırı hareket ettiklerini tespit etmekte yeterli değildir.
- (157) Yukarıda yer verilen tüm bilgi, belge, tespit ve değerlendirmeler ışığında; BURSA GRUBU, SANÇİM, LİMAK ve AKÇANSA'nın 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri noktasında yeterli delile ulaşılamadığı sonucuna varılmıştır.

J. SONUÇ

(158) 07.12.2011 tarih, 11-60/1553-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Bursa Beton San. ve Tic. A.Ş., Bursa Çimento Fabrikası A.Ş., Limak Anadolu Çimento İnşaat Malz. San. ve Tic. A.Ş., Limak Batı Çimento San. ve Tic. A.Ş., Sançim Bilecik Çimento Madencilik Beton San. Tic. A.Ş.'nin tedarik, satış ve fiyatlamaya ilişkin uygulamaları ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine dair yeterli bulguya ulaşılamadığına

2. Dolayısıyla adı geçen teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmasına gerek olmadığına,

OYBİRLİĞİ ile Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.